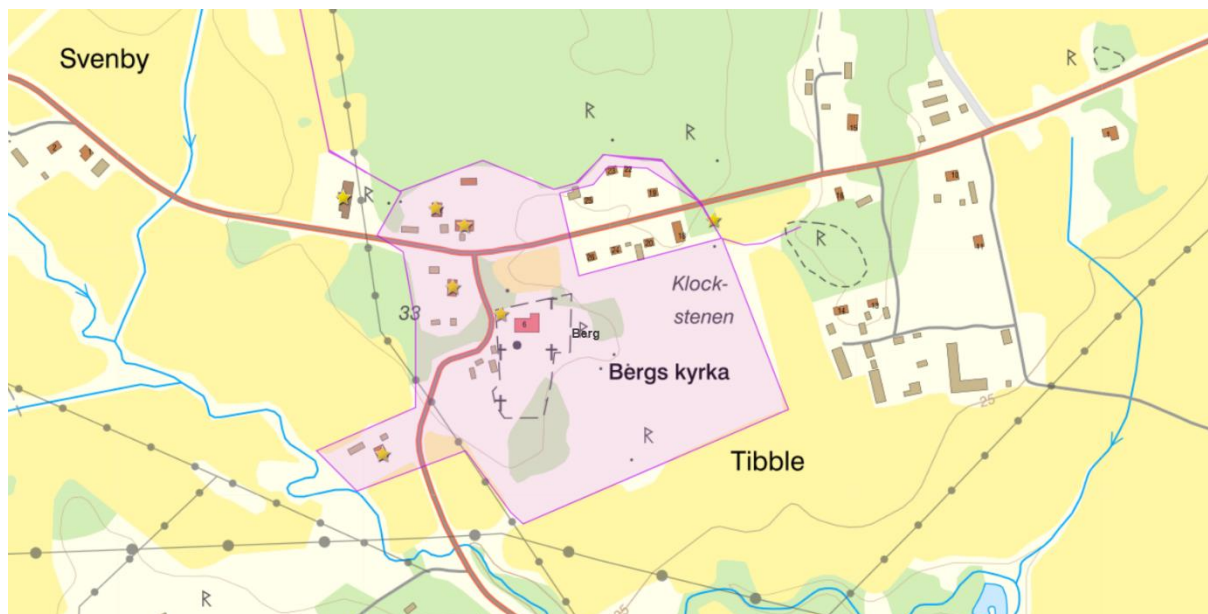

BERG

OMGIVANDE LANDSKAP/SIKTLINJER

Bergs socken ligger i norra delen av Hallstahammars kommun i centrala delarna av Västmanlands län. Kyrkbyn ligger väster om Kolbäcksåån. Socknen består av en öppen odlingsbygd i söder och mer skogbevuxna trakter i norr. Jordbruk har varit den historiska huvudnäringen. Kyrkplatsen ligger på en höjd i ett bördigt slättlandskap med flera gårdar och mindre byar spridda omkring. Träd och slingrande vägnät gör att kyrkan inte upplevs på håll. Vägen söderifrån ger en skymt av kyrkans klocktorn och långhus från vägen. Några högar och runda stensättningar visar att platsen varit bebyggd sedan järnåldern.

VÄGNÄT/STIGAR/VATTENDRAG

Vid kyrkan möts två vägar. Den södra vägen är slingrande medan vägen i öst-västlig riktning är ändrad och uträtad under 1900-talets mitt. Den äldre vägsträckningen gick norr om den öppna ängen norr om kyrkan. Det har funnits en klocksten längs vägen. Terrängen är blockrik så det är ej klarlagt den sten som fotats är den aktuella stenen.

KYRKAN, DESS PLACERING OCH BYNS UTBREDELSE

Kyrkan uppfördes troligen på 1300-talet. Idag är kyrkan omgiven av kyrkogårdsmur, tiondebod, bårhus och redskapsbodar samt prästgården från 1880-talet på andra sidan vägen. Bebyggelsen i kyrkbyn har samtliga hört ihop med kyrkan.

GRÖNSTRUKTUR

Kyrkan omgärdas av öppna ängar med enstaka lövträd och tall. Prästgården avgränsas med ett staket och en häck som har fått växa sig hög. En grind i staketet mitt emot tiondeboden syns fortfarande. Kyrkogården och skolbyggnaden avgränsas av en stengärdesgård.

BEBYGGELSE

Intill kyrkan ligger tiondeboden. Prästgården är från sent 1800-tal och har en större timrad bod, tvättstuga, jordkällare samt uthus/garage. Tidigare låg en köksträdgård i västra delen av tomten. Kyrkskola ligger vid vägkorset. Arrendegården ligger avskilt söder om kyrkan. Tillhörande lador och ekonomibyggnader är rivna.

Den före detta kyrkskolan, och ett nybyggt bostadshus där klockargården som brann ner 1974 tidigare låg, ligger vid vägkorset norr om kyrkan. Skolan inrymde sal för kommunfullmäktige. Söder om kyrkan ligger en arrendegård från 1920-talet.

Björso skola ligger i socknens norra del. Under 1700- och 1800-talen fanns ambulerande skolor i socknen, men vid 1800-talets slut byggdes permanenta skolor. Björso skola uppfördes 1878. Den ligger inte i anslutning till någon by eller gård. Den har senare använts som församlingslokal. Björso skola övergick till att vara församlingshem 1950. Sedan 2002 ägs byggnaden av Svedvi Berg Hembygdsförening. 1974 uppfördes en lokal i nordvästra delen av kyrkbyn. Det var en godtemplarloge som ibland användes för större samlingar i brist på sockenstuga eller församlingshem. Bostadshus från 1950–70-talet ligger längs vägen nordöst om kyrkan.

<i>Byggnadstyp</i>	<i>Årtal</i>	<i>Kommentar</i>
Ja Kyrkan	1300-tal	
Ja Prästgård	1885 el 1889	
Ja Sockenstuga	1970/80-tal	I Björso skolan, enligt informant också i godtemplarlokalen
Ja Klockargård		Nybyggd på samma ställe
Fattigstuga		
Ja Skolhus	1800/1900	Även kommunfullmäktigesal.
Ja Tiondebod	1700-tal	
Sockenmagasin		
Kyrkstall		

TIDSPERIOD OCH VÄRDERING

Äldre medeltid till 1350	1 Betydande värde som helhet
Yngre medeltid 1350–1550	o 2 Betydande värde i delar
1550–1760	3 Få betydande värden
1760–1860	
o 1860–1920	
1920–2000	
Blandad tidsperiod	

UTMÄRKANDE KARAKTÄRSDRAG

Det är endast den kyrkliga bebyggelsen som ligger samlad kring kyrkan.

ANVÄNDNING IDAG

Kyrklig verksamhet, privata bostäder.

ATT TÄNKA PÅ

Behåll marken i norr om kyrkan öppen.

Fornlämningar är skyddade enligt 2:e kapitlet Kulturmiljölagen.

Kyrkobyggnaden, kyrkotomten, de kyrkliga inventarierna och begravningsplatsen skyddas genom 4:e kapitlet kulturmiljölagen.

Miljöbalkens generella biotopskydd gäller för odlingsrösen, stenmurar, åkerholmar, alléer (även enkelradig), småvatten och våtmarker, källor samt pilevallar (hamlade träd på rad).

Delar av marken inom området kan regleras av detaljplan enligt plan- och bygglagen.

VIDARE UNDERSÖKNINGAR

Godtemplarlokal- funktion, historik. Äldre vägsträckning norr om kyrkan inkl. klockarsten.

KÄLLOR

Kulturhistorisk karakterisering Bergs kyrka, Västerås stift, 2005

Kulturminnesvårdsprogram för Hallstahammars kommun, 1985

Lantmäteriet, äldre kartmaterial, www.lantmateriet.se 2021-07-01

Prästgårdsinventering U-län, Riksantikvarieämbetet, 1987

Bergs kyrka med tionebod till vänster.

Väg från söder förbi kyrka och tiondebod. Före detta skolbyggnad i fonden.

Före detta arrendebostad.

Före detta skola.

Före detta prästgård.

Nybyggt hus på platsen för klockargården.

Öppen grön yta norr om kyrkan.

Före detta Godtemplarlokal.

Klockarsten och äldre kyrkstig.